

Prvo veštačko mreštenje lipljana

Beleške iz »Dnevnika radova 1937/1939.«

Na poziv Prof. J. Plančića, Zavoda za primenjenu zoologiju u Zagrebu, marta 1939. god., iz ribogojilišta Brušane kod Gospića, prešao sam u Brod na Kupi sa zadatkom da se izvrše prvi opiti veštačkog mreštenja glavatice i lipljena. U vremenu od mesec dana, t. j. od 23. marta do 22. aprila 1939. god. izvršeni su prvi opiti veštačke oplodnje ikre lipljena uporedo sa pokušajima da se izvrši veštačka oplodnja ikre glavatice.

Prema osmatranjima prof. J. Plančića mrest glavatice trebao bi se izvršiti u periodu mart-april. Reka Kupa je bila jedna od veoma pogodnih za mrest gde su se gnezda prirodnog mresta u reci primećivala unazad više godina. Zadatak je bio povjeren meni, kao stažisti ribarstva uz neposrednu pomoć i suradnju sportsko ribolovnog društva u Brodu na Kupi.

Zanimljivo je najpre izneti neka osmatranja sportskih ribolovaca iz Broda na Kupi u vezi ponašanja odnosno početka mreštenja glavatice i lipljena. Po mišljenju ribolovaca, a na osnovu dugogodišnjih osmatranja, glavatice redovito dolaze na ista mesta gde su boravile i ranijih godina. Ovo mišljenje se podudara sa teorijom prof. Dr. Donaldsona iz Seattle, Washington, o konstatovanom »home instict« kod lososa (Salmonidae). Sledeća osmatranja su se odnosila na vreme pojavljivanja glavatice na mrest i početak mreštenja. Prema istima glavatica se pojavljuje na mrest:

- u vremenu između 20. marta i 15. aprila;
- na praznik Josipovo, koje kalendarski pada 19. marta; i

— u vreme pojave cvetanja vrba.

Iznoseći sve ovo o glavatici želio bih posebno istaknuti mišljenje sportskih ribolovaca Broda na Kupi, da lipljeni redovito prate glavatice na mreštu, t. j. paralelno mreste sa glavaticom. Ova konstatacija se poklapa sa literaturnim podacima o vremenu mreštenja lipljena. Prema ovom sve što je iznešeno za glavaticu odnosi se i na lipljena. Priključujući se mišljenjima sportskih ribolovaca, svojim vlastitim osmatranjima mogao bih potvrditi da je mišljenje pojave glavatice, a paralelno i lipljena, vezano sa poja-

vom cvetanja vrbe najtačnije. To se u izvesnom smislu može opravdati, jer je usko povezano sa klimatskim i hidrološkim promenama, koje, dakako, imaju uticaja na početak i trajanje mrestenja. 1939. godine prvi par glavatice na gnezdima primećen je tek nakon zatopljavanja vremena, t. j. upravo kada je započelo cvetanje vrba. To je bilo 3. aprila. Od toga dana započet je lov glavatica i lipljena na reci Kupi i pritoci Kupica.

U suradnji sa sportskim ribolovcima lov je vršen pomoću mreža zvanih »Rahlica« (tip »popunica«) i sakovima. Ribolov je obavljan na već poznatim mestima i to: »pod starom lipom« iznad Broda, kod sela Slavči, Golik, Grivac, Kučevica, i dr.

Prvi ulov lipljena izvršen je 12. aprila 1939. god. kod sela Kučevica u reci Kupici. Ulovljeno je bilo ukupno 20 komada lipljena od kojih su 4 komada bili ženke, a ostali mužjaci. Proverom zrelosti ustanovili smo da ikra još uvek nije dovoljno zrela. Ribe su ponovo vraćene u vodu. Od ovog dana svakodnevno i to pogotovu noću pokušavano je da se vrši ulov lipljena. Tek 20. aprila 1939. godine uspelo nam je uloviti jedan par lipljena kod mesta Kučevica u Kupici, koji su bili potpuno zreli i isti smo par odmah izmrestili. Dobiveno je bilo oko 1.000 komada ikre. Ikra je smeštena u poljskom mrestilištu Sportsko-ribolovnog društva u Brodu na Kupi i ostavljena na dalju negu članovima društva.

Zavod za primenjenu zoologiju-odjel za ribarstvo, kasnije je bio obavešten da je sva ikra očuvana zdrava i uz neznatne gubitke su se izlegle ribice, koje su bile puštene u reku Kupica.

Pretpostavljamo da je interesantno izneti neka osmatranja o mestima gde lipljen mresti. Mesto kod s. Kučevica po opisu ribolovaca je najbolje. Tu je korito reke Kupice nešto malo prošireno i tok smireniji. Dno korita je pokriveno šljunkom, a dubina vodenog sloja ne veća od cca 40—50 cm. Obala je obrasla gustim drvećem. Lipljen, slično podustu na mestima — mrestilištima pojavljuje se u jatima. Takav je bio slučaj 12. aprila kad je odjednom ulovljeno 20 komada.

Prof. K. Apostolski